

TM 12018 - Håndtering af PFAS-forureninger for jordforureningsfolk

Formål: Dette er kurset vi har ventet på, siden vi opdagede, at PFAS var en udfordring! Formålet med kurset er at klæde de kommunale jordforureningsmedarbejdere på til at kunne håndtere en PFAS-sag, når der "lander" en sådan sag hos kommunen, både teknisk, juridisk og med fokus på samarbejde internt i kommunen og med eksterne parter.

Målgruppe: Kurset er målrettet kommunale medarbejdere med erfaring for håndtering af jordforureningsager

FN-Verdensmål:

Sted: RESC Rednings- og Sikkerhedscenter (Korsør Brandskole), Slagelse Landevej 3, 4200 Korsør. Overnatning (inkl. aftensmad og morgenmad) på Comwell Klarskovgård, Korsør Lystskov 30, 4200 Korsør. Der bliver ikke arrangeret transport mellem hotellet og Brandskolen. Afstand til fods ca. 3 km gennem skoven. De, som kommer i bil, har forhåbentligt plads til dem, som kommer med offentlig transport.

Tidspunkt: Onsdag d. 16. november 2022 kl. 9.30 til torsdag d. 17. november 2022 kl. 16.15

Program: Kurset er overordnet koordineret af NIRAS i samspil med Codex Advokater, som begge har stor erfaring i håndtering af flere konkrete sager. Det er eksperter på området, der underviser, så der er sikret høj faglighed og nyeste viden. Der vil også være kommunale sagsbehandlere, som fortæller om deres håndtering af konkrete sager. Kurset holdes på Korsør Brandskole, hvor "sagen, der startede det hele" har sit udspring. Kurset vil indeholde oplæg, gruppearbejder og fælles diskussioner samt ekskursion.

Arrangører: Tina Rømer, Glostrup Kommune, tlf. 43236365
Lisbeth Tygesen, Esbjerg Kommune, tlf. 76165133

Deltagerantal: Minimum 20 deltagere og maksimum 30 deltagere. Hvis der er mange flere, der ønsker at deltage, overvejer vi et ekstra kursus, sandsynligvis i det tidlige forår 2023.

Pris:

Normalpris

A-medlemmer kr. 4.995, - ekskl. moms

B-medlemmer kr. 5.495, - ekskl. moms

Early Bird rabat – fratrækkes ovenstående priser

Kr. 300,- ekskl. moms, hvis man er tilmeldt senest d. 26. september 2022

Tilmelding:

Senest den 11. oktober 2022.
Tilmeldingen er bindende

TM 12018 - Håndtering af PFAS-forureninger for jordforureningsfolk

Program for onsdag den 16. november 2022

09.30 – 10.00	Ankomst og kaffe/the med rundstykker
10.00 – 10.10	Velkomst og baggrund for kursus ved Tina Rømer, Envina
10.10 – 10.25	Introduktion til kursus Introduktion af undervisere. Kursets mål, program, præsentation fra deltagere (baggrund og erfaringer) og forventningsafstemning v/ Søren Dyreborg, Jacqueline Falkenberg og Søren Rygaard Lenschow - NIRAS
10.25 – 10.40	Introduktion til PFAS Historisk udvikling herunder regulering af POP-stoffer og nye stoffer. Inddeling i grupper efter kemisk sammensætning /forkortelser – percursorer og perfluorerede stoffer. v/ Jacqueline Falkenberg – NIRAS
10.40 – 10.50	Opgave 5 spørgsmål til at øge bevidsthed. Opsamling – deling af resultater
10.50 – 11.00	Pause
11.00 – 11.30	Anvendelser af PFAS, historie og brancher Oversigt over brancher og anvendelser af PFAS, kendskab til datablade og fakta-ark. Aktiviteter, hvor der kan forekomme spild (hotspots). Eksempel med brandbekæmpelse og typer af skumvæske til brandbekæmpelse. Punktkilder, fladekilde og som diffus belastning (afkast, nedbør og hav) v/ Søren Dyreborg – NIRAS
11.30 – 12.00	Korsør Brandskole - indretning og drift v/ Rene Kofoed, Centerleder RESC (Korsør Brandskole)
12.00 – 13.00	Frokost

- 13.00 – 13.30   **Spredning i jord og grundvand**
Fysisk – kemiske egenskaber, Toksicitet og bioakkumulation
v/ Jacqueline Falkenberg – NIRAS
- 13:30 – 14:00   **Prøvetagning jord, grundvand, overfladevand**
Metoder prøvetagning af jord, grundvand, overfladevand,
sediment, skum og biota (græs, fisk) emballage /mulighed
for krydskontaminering
v/ Søren Rygaard Lenschow – NIRAS
- 14:00 – 15:00   **Rundvisning på Brandskolen**
v/ René Kofoed, Centerleder RESC (Korsør Brandskole)
- 15.00 – 15.30   Pause
- 15.30 – 16.00   **Case – Korsør Brandskole**
Undersøgelser, resultater og risikovurdering
v/ Søren Dyreborg – NIRAS
- 16.00 - 16.30   **Grænseværdier**
Grænseværdier for jord, vand, slam, biota - Diffust belastet
koncentrationsniveauer. Erfaringer fra DK og udlandet
v/ Søren Rygaard Lenschow – NIRAS
- 16:30 -17:30   **Opgave**
Fiktiv case med fund af PFAS i jord, grundvand og
overfladevand – vurdering og forslag til videre tiltag –
Opsamling og gennemgang i plenum
v/ Søren Dyreborg, Jacqueline Falkenberg og Søren Rygaard
Lenschow – NIRAS
- 17.30 – 19.00   Selv-transport til hotel, indkvartering mm.
- 19:00 -   Middag og socialt samvær, evt. faglig film (Dark Waters)

Program for torsdag den 17. november 2022

- 07.30 – 09.00 Morgenmad, udtjekning og selv-transport til kursussted
- 09.00 – 10.00 **Jura**
Påbudsmuligheder mv.
Der sættes fokus på gråzonerne og vanskelighederne ved at anvende reglerne i PFAS-sager.
Hvordan anvendes skæringsdatoerne i praksis ved PFAS-forurening, hvem er egentlig forurener? Hvornår skal en forurening håndteres som stedfunden forurening henholdsvis en del af den løbende drift?
Derudover vil pålægget komme omkring grænsefladerne mellem jordforurening, spildevand og vandløb samt sætte fokus på kommunens ret og pligt til at anvise jord, som er affald (de kommende regler iht. klimaplanen fra 2020), herunder betydningen af tilstedeværelse af PFAS i forhold til affaldsdefinitionen.
v/ Jacob Brandt - Codex
- 10.00 – 10.30 **Case – Roskilde lufthavn**
v/ Julie Nyrop Albers – Roskilde Kommune
- 10.30 – 11.00 Pause
- 11.00 – 12.00 **Jura**
Påbudsmuligheder mv. (fortsat)
v/ Jacob Brandt – Codex
- 12.00 – 13.00 Frokost
- 13.00 – 14.00 **Jura**
Case
Deltagerne præsenteres for 2 cases, som de skal drøfte ved bordene i ca. 30 min., inden forslag til håndtering af cases diskuteres i plenum.
v/ Jacob Brandt - Codex
- 14.00 – 14.30 **PFAS - sammensætning og fingerprint**
Vurdering af sammensætning af PFAS med henblik på at vurdere påbudsmuligheder
v/ Søren Rygaard Lenschow - NIRAS

- 14.30 - 15.00   Pause
- 15.00 - 15.30   **Afværgeteknologier med fokus på påbud**
Rensningsteknologier, afværgepumpning, afgravning,
jordbehandling/deponering, stabilisering, termisk in-situ
v/ Søren Dyreborg – NIRAS
- 15.30 - 16.00   **Kommunikation**
Orientering af borgere, presse og politikere
v/ Jan Jørgensen - Slagelse Kommune
- 16.00 – 16.15   Opsamling, evaluering og afslutning på dagens kursus